

Lihan arvostelu ja toimenpiteet siipikarjan lihantarkastuksen yhteydessä

Viranomaisen toiminnan tulee perustua lainsäädännössä määriteltyyn toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lainsäädännön vaatimuksia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä, että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Ruokaviraston näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

Lihan arvostelu ja toimenpiteet siipikarjan lihantarkastuksen yhteydessä	
Ruokaviraston ohje	6413/04.02.00.01/2020/1 (Entinen numero 16032)
Esittelijä	Riikka McLean
Hyväksyjä	Mikko Turku
Käyttöönotto	1.1.2022

Sisällysluettelo

1 YLEISTÄ	4
2 LIHAN ARVOSTELU JA TOIMENPITEET LIHANTARKASTUKSEN YHTEYDESSÄ	4
2.1 Lihantarkastus	4
2.2 <i>Post mortem</i> -tarkastuksen suorittaminen	5
2.3 Lihan arvostelu	6
2.4 Lihantarkastuksen yhteydessä tehtävät lisätutkimukset	7
2.5 Toimenpiteet lihantarkastuksen yhteydessä	7
3 MÄÄRITELMÄT	8
4 YLEISIÄ OHJEITA KOODIEN KÄYTÖSTÄ.....	9
4.1 Lihantarkastuskoodit.....	9
4.2 Lihantarkastuslöydösten kirjaaminen	9
4.3 Teurastusvirheet	10
4.4 Laitospoistot.....	10
5 ELÄINTAUDIT JA HYVINVOINTI.....	11
5.1 Eläintautiepäily.....	11
5.2 Eläinten hyvinvointi.....	13
6 LIHANTARKASTUSPÄÄTÖS	13
6.1 Lihantarkastuspäätös	13
6.2 Lihantarkastuspäätöksen julkisuus	14
6.3 Lihantarkastustuloksista ilmoittaminen.....	14
7 LAINSÄÄDÄNTÖ	15
7.1 EU-lainsäädäntö	15
7.2 Säädökset, joihin ohjeessa viitataan	16
LIITE 1 Lihantarkastuslöydösten kirjaamisessa käytettävät koodit.....	18

1 YLEISTÄ

Ruokavirasto antaa tässä ohjeessa siipikarjateurastamoissa toimiville virkaeläinlääkäreille ohjeita ja suosituksia siipikarjan lihan lihantarkastuksen yhteydessä suoritettavasta lihan arvostelusta ja muista toimenpiteistä. Tätä ohjetta ei sovelleta punaisen lihan lihantarkastuksessa. Ohjetta voidaan soveltaa *ante-* ja *post mortem* -tarkastuksia suoritettaessa.

EU:n virallista valvontaa koskevaa uudistettua lainsäädäntöä alettiin soveltaa 14.12.2019 ja sen myötä myös kansallinen lainsäädäntö muuttui ja tarkentui 1.1.2020 alkaen. Kansallisen elintarvikelain kokonaisuudistus astui voimaan 21.4.2021. Myös uusi eläintautilainsäädäntö (EU- ja kansalliset asetukset) astui voimaan 21.4.2021. Lisätietoa lainsäädännön muutoksista on luvussa 7.

EU-lainsäädännön uudistuksen myötä kansallisessa elintarvikelainsäädännössä käytetään jatkossa tarkastuseläinlääkäristä termiä virkaeläinlääkäri, lihantarkastajasta termiä virallinen avustaja sekä lihantarkastusavustajista termiä virallista valvontaa avustava henkilökunta.

Tämä ohje korvaa Eviran ohjeen 16032/1 ”Lihan arvostelu ja toimenpiteet siipikarjan lihantarkastuksen yhteydessä”.

2 LIHAN ARVOSTELU JA TOIMENPITEET LIHANTARKASTUKSEN YHTEYDESSÄ

2.1 Lihantarkastus

Lihantarkastuksella tarkoitetaan elintarvikeketjua koskevien tietojen ja eläinten tunnistamisen todentamista, eläinten elävänä tarkastusta sekä ruhoille ja muille eläinten osille teurastuksen jälkeen tehtävää tarkastusta ja näiden perusteella tehtävää lihan arvostelua. Lisäksi lihantarkastukseen kuuluu niihin liittyviä tutkimuksia sekä edellä mainituista todentamisista ja tarkastuksista johtuvia toimenpiteitä.

Lihantarkastuksessa on noudatettava erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 (*valvonta-asetus*) ja sen nojalla annettujen komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 ja komission delegoidun asetuksen 2019/624 vaatimuksia, sekä maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 315/2021 elintarvikevalvonnasta (*elintarvikevalvonta-asetus*) sekä maa- ja metsätalous-

ministeriön asetuksen 318/2021 elintarvikehygieniasta (*elintarvikehygienia-asetus*) vaatimuksia.

Elintarvikeketjua koskevista tiedoista säädetään eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 (*eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasääntöasetus*) liitteen II jaksossa III, komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2019/627, komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2019/624 ja elintarvikehygieniasääntöasetuksessa 318/2021. Lisäksi Ruokavirasto on laatinut ohjeen ”Elintarvikeketjutietojen toimittaminen ja valvonta”.

Ruokavirasto on laatinut *ante mortem* -tarkastuksen suorittamisesta ohjeen ”Eläimen elävänä tarkastaminen (*ante mortem* -tarkastus) osana lihantarkastusta”.

2.2 *Post mortem* -tarkastuksen suorittaminen

Komission täytäntöönpanoasetuksen 2019/627 12 artiklan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on *post mortem* -tarkastuksen yhteydessä tarkastettava kaikki ulkopinnat, myös ruhoissa olevien ruumiinonteloiden sekä muiden eläimenosien eli elinten ulkopinnat. Jos siipikarjan varpaita kerätään elintarvikkeeksi, tulee myös varpaille suorittaa lihantarkastus, ja ne on pystyttävä yhdistämään tarkastettavaan ruhoon. On oltava myös järjestelmä, joka hylkää hylättyjen ruhojen varpaat sellaisissa tapauksissa, joissa varpaat on irrotettu ruhosta jossain kohtaa teuraslinjaa. Siipikarjan päitä ei lainsäädännön mukaan tarvitse tarkastaa *post mortem* -tarkastuksessa, jos niitä ei käytetä elintarvikkeeksi. Huomioitavaa on kuitenkin se, että pään puuttuminen lihantarkastuspisteillä voi vaikeuttaa viiltämättömien ruhojen havaitsemista.

Teuraslinjan nopeuden ja läsnä olevan tarkastushenkilöstön määrän on oltava sellaiset, että tarkastus voidaan suorittaa asianmukaisesti. Tarkastushenkilöstön tulee keskittyä lihantarkastuksen suorittamiseen, eivätkä muut, lihantarkastukseen liittymättömät tehtävät saa vaikuttaa lihantarkastuksen onnistumiseen. Elintarvikehygieniasääntöasetuksen 318/2021 47 § määrittelee, että teuraslinjalla on oltava riittävästi asianmukaisesti varustettua tilaa, jossa tarkastus voidaan tehdä vaikeuksitta, ja jossa on riittävä valaistus sekä mahdollisuus käsien pesuun, työvälineiden desinfiointiin ja hylkäysten kirjaamiseen.

Virallista valvontaa avustavan henkilökunnan (lihantarkastusavustajat) koulutuksesta ja pätevydestä ohjeistetaan erikseen Eviran ohjeessa (päivitettävänä).

2.3 Lihan arvostelu

Siipikarjan lihan arvostelusta säädetään komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2019/627 artikloissa 25, 40–43, 45 sekä kansallisessa elintarvikevalvonta-asetuksessa 315/2021.

Edellä mainitut säädökset sisältävät joihinkin löydöksiin liittyviä yksityiskohtaisia määräyksiä. Useiden sairauksien tai muutosten osalta tarkkoja tapauskohtaisia määräyksiä ei kuitenkaan voida antaa, koska sairauden tai muutosten laajuus ja vaikutus teuraseläimeen vaihtelee paljon. Sen vuoksi Ruokavirasto antaa tämän ohjeen liitteessä suosituksia lihantarkastuksen yhteydessä tehtävistä tutkimuksista ja lihan arvostelusta myös silloin, kun lihantarkastuksessa epäillään tai todetaan muita kuin asetuksissa mainittuja sairauksia tai muutoksia. Tässä ohjeessa esitettyjen lihantarkastuslöydösten ohella lihantarkastuksessa voidaan havaita myös muita syitä, jotka johtavat lihan hylkäämiseen tai erityisen käsittelyvaatimuksen asettamiseen. Liitteessä on lisäksi viittauksia muihin säädöksiin, jotka on otettava huomioon lihan arvostelussa ja sen yhteydessä suoritettavissa toimenpiteissä.

Lihan arvostelu perustuu kokonaiskuvaan, joka muodostuu elintarvikeketjua koskevista tiedoista, *ante* ja *post mortem* -tarkastuksen yhteydessä tehdyistä havainnoista sekä mahdollisten lisätutkimusten tuloksista. Edellä mainitun estämättä liha voidaan hylätä jo elintarvikeketjutietojen ja/tai *ante mortem* -tarkastuksen perusteella.

Lihantarkastuksessa liha hyväksytään ihmisravinnoksi kelpaavaksi tai se hylätään. Teurastamon virkaeläinlääkäri on määrättävä hyväksytyn lihan käsittelylle erityisehtoja tietyissä tapauksissa, jotka on määritelty elintarvikevalvonta-asetuksen 315/2021 12 §:ssä. Lisäksi virkaeläinlääkäri voi asettaa hyväksytylle lihalle erityisen käsittelyvaatimuksen (kuumennus tai pakastus) muulloinkin, jos hän katsoo sen tarpeelliseksi elintarvikeeturvallisuuden takaamiseksi. Laitosta valvova virkaeläinlääkäri valvoo erityiskäsittelyn toteuttamista, jos erityiskäsittely suoritetaan teurastamon yhteydessä olevassa laitoksessa. Lihan kuumentaminen ja pakastaminen voidaan tehdä myös muussa Suomessa sijaitsevassa kyseiseen toimintoon hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa. Liha voidaan saattaa markkinoille normaalisti erityiskäsittelyn jälkeen. Jos erityiskäsittelyä ei toteuteta teurastamon yhteydessä olevassa laitoksessa tai lihaa ei voida toimittaa muualle käsiteltäväksi, ruho hylätään elimineen lihantarkastuksen yhteydessä.

2.4 Lihantarkastuksen yhteydessä tehtävät lisätutkimukset

Siipikarjan lihantarkastuksen yhteydessä tehdään harvemmin lisätutkimuksia, kuten bakteriologista tutkimusta tai lihan pH:n mittausta, mutta ne ovat kuitenkin mahdollisia. Lisätutkimuksista säädettiin aiemmin lihantarkastusasetuksen 2/2020 10 §:ssä, mutta kun asetus kumottiin huhtikuussa 2021, ei lisätutkimuksista ole enää erikseen säädetty kansallisessa lainsäädännössä. Laboratoriokokeita koskevista erityisvaatimuksista säädetään komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 III osaston II luvun jaksossa 4 (Erytisiä vaaroja ja laboratoriokokeita koskeva virallinen valvonta).

Näytteenotto-ohjeita ja läheteitä on saatavissa Ruokaviraston kotisivuilta (<https://www.ruokavirasto.fi/laboratoriopalvelut/>) tai pyynnöstä Ruokaviraston laboratoriosta. Edellä lueteltuja tutkimuksia ei tarvitse tehdä, jos liha hylätään jo patologistanatomisten muutosten tai muiden löydösten perusteella.

2.5 Toimenpiteet lihantarkastuksen yhteydessä

Teurastamossa toimivan virkaeläinlääkärin tulee valvoa *ante mortem* -tarkastuksen yhteydessä eläinten tunnistamiseen liittyvää toimintaa.

Epäiltäessä tai todettaessa eläintautia, johon liittyy eläintautilaissa 76/2021 säädetty ilmoitusvelvollisuus, on siitä ilmoitettava maa- ja metsätalousministeriön erikseen määräämällä tavalla (MMM 325/2021 muista torjuttavista, valvottavista ja muista ilmoitettavista eläintauodeista, eläintautien ilmoittamisesta sekä mikrobikantojen toimittamisesta).

Epäiltäessä välittömästi ilmoitettavia eläintauteja, virkaeläinlääkärin tulee ottaa yhteyttä sen aluehallintoviraston läänineläinlääkäriin, jonka toimialueella teurastamo sijaitsee. Lisäksi on noudatettava kyseisen taudin vastustamisesta erikseen annettuja määräyksiä. Lisää tietoa eläintauodeista on tämän ohjeen luvussa 5.1.

Teurastamon virkaeläinlääkärin tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, jos hän epäilee tai toteaa, että eläinsuojelulakia (247/1996), lakia eläinten kuljetuksesta (1429/2006), neuvoston asetusta (EY) N:o 1/2005 eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana, neuvoston asetusta (EY) N:o 1099/2009 eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä, lakia eläinten lääkitsemisestä (387/2014), lakia eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010) tai niiden nojalla annettuja säädöksiä ja määräyksiä on rikottu.

Lihantarkastuksessa hylätyn lihan käsittelystä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1069/2009 muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveysäännöistä (*sivutuoteasetus*), komission asetuksessa (EU) N:o 142/2011 (*sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetus*), laissa eläimistä saatavista sivutuotteista 517/2015 (*sivutuotelaki*), maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 783/2015 eläimistä saatavista sivutuotteista, maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 1193/2011 eräitä eläimistä saatavia sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita käsittelevien toimijoiden valvonnasta ja eräiden sivutuotteiden käytöstä, sekä maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 1192/2011 eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden keräämisestä, kuljetuksesta ja hävittämisestä. Lisätietoa eläimistä saatavista sivutuotteista löytyy Ruokaviraston kotisivuilta (www.ruokavirasto.fi > Yritykset > Eläinala > Eläimistä saatavat sivutuotteet).

3 MÄÄRITELMÄT

Lihantarkastukseen liittyviä termejä on määritelty asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I. Edellä mainitussa liitteessä annetut määritelmät huomioon ottaen tässä ohjeessa tarkoitetaan:

1. **siipikarjalla:** tarhattuja lintuja, mukaan lukien linnut, joita ei pidetä kotieläimiin kuuluvina mutta joita tarhataan kotieläiminä, lukuun ottamatta sileälataisia lintuja
2. **lihalla:** eläimen syötäväksi soveltuvia osia veri mukaan lukien
3. **ruholla:** eläimen ruhoa teurastuksen jälkeen
4. **muilla eläimen osilla:** muuta kuin ruhosta saatavaa lihaa, mukaan lukien elimet ja veri
5. **elimillä:** rinta-, vatsa- ja lantio-ontelon elimiä sekä henki- ja ruokatorvea (vastaa asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteessä I määriteltyä käsitettä *sisäelimet*)

Käsitteellä **yleistila** tarkoitetaan liitteessä eläimen kliinistä ja patologisanatomista tilaa.

4 YLEISIÄ OHJEITA KOODIEN KÄYTÖSTÄ

4.1 Lihantarkastuskoodit

Lihantarkastus on viranomaistoimintaa, jonka tulee olla yhtenäistä ja luotettavaa. Siksi on tärkeää, että lihan arvostelu on mahdollisimman yhdenmukaista eri teurastamoissa. Liitteenä olevien lihantarkastuskoodien avulla pyritään ohjaamaan lihantarkastuslöydösten kirjaamista siten, että löydösten kirjaamisen yhteneväisyyttä eri teurastamoissa voidaan lisätä. Yhtenäisillä koodeilla ja lihantarkastustermeillä tulosten vertailtavuus paranee, vaikkakin erot laitosten välillä säilyvät, joten täysin yhteneväistä lihan arvostelua on mahdotonta saavuttaa.

Liitteenä olevassa koodiohjeessa on lihantarkastuslöydöksille kaksinumeroiset pääkoodit. Teurastamossa voi olla tarve joidenkin seurattavien löydösten vuoksi antaa erillisiä ja tarkempia koodinumeroita (lisäkoodit). Lisäkoodeina suositellaan käytettäväksi kolminumeroisia koodeja, jotka on johdettu kyseisen lihantarkastuslöydöksen pääkoodista. Koodiohjeessa on annettu joillekin pääkoodeille valmiiksi lisäkoodeja. Esimerkiksi ruumiinontelon muutokset (25) voidaan tarvittaessa kirjata myös tarkemmalla lisäkoodilla maksavika (250) tai suolistotulehdus (251). Tarkempien lisäkoodien käyttö voi tuoda tarpeellista lisätietoa esimerkiksi eläinten kasvattajalle. Lisäkoodien lisäksi virkaeläinlääkäri voi kirjata tarkentavia tietoja lihantarkastuslöydöksistä myös omaan lihantarkastuskirjanpitoonsa.

Tieto teurastamon käyttämistä liitteenä olevan koodiohjeen ulkopuolisista lisäkoodeista pyydetään lähettämään tiedoksi Ruokaviraston lihantarkastusyksikölle osoitteeseen lita@ruokavirasto.fi. Käyttöön otetuista ylimääräistä koodeista pidetään listaa Ruokaviraston viranomaisille tarkoitetulla sivustolla Pikantissa.

Kolminumeroisilla lisäkoodeilla kirjatut löydökset ilmoitetaan lihantarkastuksen kuukausiyhdistelmässä kyseisen löydöksen pääkoodin mukaisena löydöksenä.

4.2 Lihantarkastuslöydösten kirjaaminen

Lihantarkastuslöydös kirjataan löydökseen sopivalla koodilla. Löydös kirjataan samalla koodinumerolla riippumatta siitä, onko kysymyksessä kokoruhon hylkäys tai osahylkäys. Kaikkia koodeja ei ole välttämätöntä käyttää kaikissa laitoksissa. Esimerkiksi koodi 29 rintalastan limakko ei välttämättä ole tarpeellinen broilerteurastamoille. Jos osapoistoille tarvitaan erillisiä koodeja, niitä voidaan teurastamokohtaisesti lisätä alakoodeiksi. Jos osapoistoa ei pystytä laitoksesta johtuvasta syystä tekemään, tulee poisto kirjata laitospoistoksi. Katso tarkemmin laitospoistoista kappaleessa 4.4. Lihantarkastuspisteillä tulee olla löydösten

kirjaamiseen soveltuva kirjaamisjärjestelmä. Kirjaamistapa ei saa vaarantaa lihan tarkastuksen onnistumista eikä aiheuttaa riskiä ruhojen tai elinten saastumiselle. Poikkeustilanteita varten on oltava saatavilla vaihtoehtoinen kirjaamistapa.

4.3 Teurastusvirheet

Teurastusvirheeksi luokitellaan siipikarjateurastamossa mm. sellaiset teurastamolinjasta tai teurastamon toiminnasta johtuvat syyt, jotka aiheuttavat kokotai osaruhoon hylkäämisen lihan tarkastuksessa. Näissä tapauksissa lihan tarkastustakaan ei aina voida tehdä asianmukaisesti, koska teurastusvirhe estää eläimen normaalin tarkastuksen. Virkaeläinlääkäri ratkaisee tarvittaessa, onko hylkäyksen taustalla teurastusvirhe vai eläimestä johtuva syy. Mikä tahansa linjan pysähtymisestä johtuva lihan tarkastuksen viivästyminen voi myös aiheuttaa teurastusvirheitä. Tällaisessa tapauksessa laitos yhdessä virkaeläinlääkäriin kanssa voi määrittää aikarajan, jonka jälkeen ruhot tulee hylätä.

4.4 Laitospoistot

Laitospoistolla tarkoitetaan laitoksesta johtuvista, esimerkiksi teurastamon linjan rakenteisiin tai teuraslinjan nopeuteen liittyvistä syistä teurasprosessista poistettavia eläimiä tai ruhoja. Eläimille on kuitenkin suoritettava *ante mortem* -tarkastus. Tarkastuseläinlääkäriin on valvottava laitospoistojen tekemistä. Laitospoistoista ei tehdä lihan tarkastuspäätöstä mutta ne voidaan kirjata elintarvikeketjutietojen palautteeseen. Jos ruhossa ei ole lihan tarkastuksellista syytä ruhoon hylkäämiseen, ja ruho poistetaan teurasprosessista laitoksesta johtuvasta syystä, tulee poisto kirjata laitospoistoksi. Laitospoistoilla voi olla myös oma laitoksen määrittelemä koodi, esim. paastovirhekoodi, joiden perusteella laitospoistot voidaan merkitä Ruokaviraston lihan tarkastustilastoihin.

Laitospoistoksi luokitellaan:

- Teknisesti linjaan sopimaton ruho, esimerkiksi kooltaan liian pieni, tai sellainen, jota ei muuten voida käsitellä teurastamossa.
- Linnun ruho, joka poistetaan teuraslinjasta siitä syystä, että lihan tarkastuksessa tarpeelliseksi arvioitua osapoistoa ei voida tehdä ja/tai merkitä kirjanpitoon.

- Paastovirheiset linnut, joiden kuvussa on vielä rehua ja jotka hylätään sen takia, että niiden teurastaminen todennäköisesti aiheuttaisi linjaston ja ruhon sisäosien saastumisen.
- Näytteenoton vuoksi teuraslinjasta poistettava ruho.

5 ELÄINTAUDIT JA HYVINVOINTI

5.1 Eläintautiepäily

Eläintautiepäilyille on käytettävissä yksi koodi (40). Eläimet tai ruhot elimineen, joihin kohdistuu eläintautia koskeva epäily, hylätään kokonaan kliinisten oireiden aiheuttaman epäilyn perusteella. Diagnoosin varmistaminen edellyttää yleensä laboratoriotutkimusta. Tarvittaessa ruhojen ja elimien säilyttäminen on järjestettävä siten, että muiden, elintarviketarkoitukseen säilytettävien ruhojen ja elimien hygienia ei vaarannu. Jos laboratoriotutkimuksen valmistumisessa kestäisi kohtuuttoman kauan ja taudin makroskooppinen kuva on selkeä, ruhoa ja elimiä ei tarvitse säilyttää tuloksen valmistumiseen saakka.

Eläintautien luokittelusta säädetään eläinterveys säännöstössä (EU) 2016/429 ja sen nojalla annetussa tautien luettelointia ja lueteltuja eläinlajeja koskevassa täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2018/1882. Lisäksi eläintautien luokittelusta on säädetty kansallisessa eläintautilaissa (76/2021) ja sen nojalla annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 325/2021.

Eläinterveys säännösten mukaan taudit jaetaan A–E-luokkiin (luetteloidut taudit).

A-luokkaan kuuluvat vakavat eläintaudit, joita EU:ssa ei pääsääntöisesti esiinny. Jos tautia havaitaan, ryhdytään sen nopeaan hävittämiseen. A-luokan eläintauteja ovat siipikarjalla:

- korkeapatogeeninen lintuinfluenssa
- Newcastlel tautiviruksen aiheuttama tartunta (Newcastlen tauti)

B-luokkaan kuuluvat vakavat eläintaudit, jotka on tarkoitus hävittää EU:n alueelta monivuotisilla taudin hävittämisohjelmilla. B-luokan eläintauteihin ei tällä hetkellä kuulu lainkaan siipikarjan tauteja.

C-luokkaan kuuluvat eläintaudit, joiden hävittämiseksi EU:n jäsenvaltiot voivat vapaaehtoisesti laatia hävittämisohjelman tai julistaa alueitaan tautivapaiksi.

Euroopan komissio hyväksyy hävittämishjelmat ja tautivapaudet. C-luokan eläintauteihin ei tällä hetkellä kuulu lainkaan siipikarjan tauteja.

D-luokkaan kuuluvat eläntaudit, joita valvotaan eläinten ja sukusolujen tuonneissa ja siirroissa. Kaikki A–C-luokan eläntaudit kuuluvat myös D-luokkaan. D-luokan eläintauteja ovat siipikarjalla:

- *Salmonella* Pullorum-, *S. Gallinarum*- tai *arizonae* -bakteerin aiheuttama tartunta
- Matalapatogeenisten lintuinfluenssavirusten aiheuttama tartunta

Kansallisen eläntautilain mukaan muu kuin A–C luokan tauti voidaan nimetä muuksi torjuttavaksi eläntaudiksi tai valvottavaksi eläntaudiksi. Lisäksi muu kuin E-luokan tauti voidaan nimetä muuksi ilmoitettavaksi eläntaudiksi. Edellä mainitut **muut torjuttavat** ja **valvottavat** sekä **muut ilmoitettavat** eläntaudit on lueteltu maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 325/2021.

Eläntautilain 76/2021 22 §:ssä on säädetty eläinterveysviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa luetteloidusta tai uudesta eläntaudista tai muusta ilmoitettavasta eläntaudista. Eläntautilain 3 §:n mukaisesti eläinterveysviranomaisella tarkoitetaan Ruokavirastoa, aluehallintovirastoa ja kunnaneläinlääkäriä. Lisäksi eläntautilain 67 §:n mukaan Ruokavirasto suorittaa valvomiensa teurastamoiden osalta kaikki ne tehtävät, jotka eläntautilain mukaan muutoin kuuluisivat kunnaneläinlääkärille.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 325/2021 16 §:n mukaan kunnaneläinlääkärin (koskee myös teurastamossa toimivaa virkaeläinlääkäriä) on tehtävä **viipymättä** aluehallintovirastolle eläntautilain 22 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus **luetteloidusta eläntaudista, uudesta eläntaudista tai muusta torjuttavasta eläntaudista**. Ilmoitus aluehallintovirastoon tehdään heti epäilyn perusteella, jos mahdollista, ja viimeistään heti laboratoriodiagnoosin perusteella. Ilmoitusvelvollisuus on mainittu myös asetuksen (EU) 2019/627 39 §:n kohdassa 4.

Ilmoitus tautiepäilystä tehdään aina teurastamon sijainnin mukaisesti teurastamon oman aluehallintoviraston läänineläinlääkärille.

Liitteenä olevassa koodiohjeessa mahdollisesti kyseessä oleviin kohtiin on merkitty: **huomioi eläntautilain (76/2021) 22 § ilmoitusvelvollisuus.**

5.2 Eläinten hyvinvointi

Eläinsuojelulain (247/1996) 41 § 2 momentin mukaan, jos tarkastuseläinlääkäri (*virkaeläinlääkäri*) epäilee, että eläinsuojelulakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka lopetusasetusta on rikottu teuraseläimiä toimittavassa eläintenpitoyksikössä, hänen on ilmoitettava asiasta sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee.

Eläinsuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus on nostettu koodiohjeessa erikseen esille tiettyjen lihintarkastuslöydösten kohdalla. Koodiohjeessa näihin kohtiin on merkitty: **huomioi eläinsuojelulain 247/1996 41 § ilmoitusvelvollisuus.**

Jos virkaeläinlääkäri toteaa eläimen kuljetuskunnottomuuden tai muun syyn perusteella, että lakia eläinten kuljetuksesta (1429/2006) tai eläinkuljetusasetusta ((EY) N:o 1/2005 *) ei ole noudatettu, tekee virkaeläinlääkäri eläinten kuljetuksesta annetun lain 37 §:n 2 momentin mukaisesti eläinkuljetusasetuksen 23 tai 26 artiklan mukaisen päätöksen eläinten kuljettajalle ja eläinkuljettajaluvan haltijalle sekä toimittaa päätöksen tiedoksi siihen aluehallintovirastoon, joka on myöntänyt eläinkuljettajaluvan tai kuljettajan ja hoitajan pätevyystodistuksen.

Eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön ohella virkaeläinlääkäriin on otettava aina huomioon elintarvikelainsäädäntöön liittyvät ilmoitusvelvollisuudet. Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 artiklassa 44 on määräyksiä toimenpiteistä tapauksissa, joissa eläinten hyvinvointia koskevia vaatimuksia ei ole noudatettu. Näiden mukaan virkaeläinlääkäriin on ilmoitettava hyvinvointia koskevista ongelmista muille toimivaltaisille viranomaisille (artikla 44, kohta 3). Myös alkutuotannon toimijalle on ilmoitettava eläinten hyvinvointiin liittyvistä ongelmista (ks. kappale 6.3).

* NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 1/2005, eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/EY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta.

6 LIHANTARKASTUSPÄÄTÖS

6.1 Lihantarkastuspäätös

Lihantarkastuksesta annetaan pyynnöstä elintarvikelain 297/2021 42 §:n mukainen kirjallinen päätös. Lihantarkastuspäätös annetaan asianosaiselle, joka on teurastetun eläimen omistaja tai haltija. Käytännössä eläinten haltija on usein teurastamotoimija,

mutta omistaja voi olla teurastamotoimija tai alkutuotannon toimija. Lihantarkastuspäätöksen sisällöstä säädetään elintarvikevalvonta-asetuksen 14 §:ssä. Ruokavirasto on lisäksi laatinut ohjeen ”Lihantarkastuspäätös” lihantarkastuspäätöksen laatimisesta. Jos kirjallista päätöstä ei ole pyydetty, annetaan lihantarkastuksen tiedot osana ketjuinformaation palautetta.

6.2 Lihantarkastuspäätöksen julkisuus

Viranomaisen asiakirjat, kuten lihantarkastuspäätökset, ovat lähtökohtaisesti julkisia, ellei niiden julkisuutta ole lailla erikseen rajoitettu. Rajoituksia voi tulla esimerkiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 621/1999 (*julkisuuslaki*) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan nojalla. Rajoituksia lihantarkastuspäätöksen tietojen luovuttamiseen voi tulla lisäksi henkilötietojen suojaa koskevasta lainsäädännöstä (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuojasetus*), tietosuojalaki 1050/2018).

Tiedonluovutuskysymyksissä noudatetaan Ruokavirastossa yhtenäistä linjaa siitä, mitä ja miten tietoa luovutetaan. Tiedonluovutuspyynnöt käsitellään Ruokavirastossa keskitetysti ennen tietojen luovuttamista. Tämän vuoksi teurastamoiden virkaeläinlääkäreiden tulee lähettää tiedonluovutusta koskevat kysymykset Ruokaviraston viralliseen ja keskitettyyn tiedonluovutuspostilaatikkoon (tiedonluovutus@ruokavirasto.fi) ennen tiedon antamista.

Tiedonluovutusta koskeva ohjeistus koskee kaikkea lihantarkastustietojen luovuttamista silloin, kun tietoa pyytää muu kuin lihantarkastuksen kohteena olleen eläimen omistaja tai haltija tai asiaan liittyvä viranomaistaho. Teurastamoyritykselle on kuitenkin mahdollista luovuttaa teurastamalla teurastettujen lintujen lihantarkastustietojen ohella myös näitä tietoja sisältäviä koosteita esimerkiksi lihantarkastuksen kuukausiyhdistelmätietoja, kuitenkin vain kyseisellä teurastamalla teurastettuja lintuja koskien.

6.3 Lihantarkastustuloksista ilmoittaminen

Lihantarkastuksen suorittamisesta (elintarvikeketjutietojen tarkastaminen, *ante mortem* -tarkastus, *post mortem* -tarkastus, erityisiä vaaroja ja laboratoriokokeita koskeva valvonta, eläinten hyvinvointia koskeva valvonta) säädetään komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2019/627 artikloissa 10–38. Asetuksen (EU) 2019/627 artiklassa 39 säädetään lihantarkastuksen tulosten ilmoittamista koskevista toimenpiteistä. Yleisesti virallisesta valvonnasta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/625 (*valvonta-asetus*).

Epäiltäessä sellaisen eläintaudin esiintymistä, johon liittyy ilmoitusvelvollisuus viranomaiselle, on virkaeläinlääkärin ilmoitettava tästä aluehallintovirastolle. Virkaeläinlääkärin on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet ja varotoimet estääkseen taudinaiheuttajan mahdollinen leviäminen.

Jos tarkastuksissa ilmenee jokin tauti tai tila, joka voi vaikuttaa ihmisten tai eläinten terveyteen tai vaarantaa eläinten hyvinvoinnin virkaeläinlääkärin on ilmoitettava asiasta teurastamotoiminnan harjoittajalle sekä alkuperätilasta vastaavalle elintarvikealan toimijalle ((EU) 2019/627) art. 39 kohta 2). Tämä tarkoittaa tilannetta, jossa suora ilmoittaminen on tarpeen, kuten esimerkiksi eläintaudin ollessa kyseessä. Muilta osin tarkastuseläinlääkäri valvoo lihantarkastustietojen toimittamista alkuperätilalle osana laitoksen valvontaa ((EU) 2019/627) art. 39, kohta 5 ja art 9 kohta 2).

7 LAINSÄÄDÄNTÖ

7.1 EU-lainsäädäntö

EU:n virallista valvontaa koskevaa uudistettua lainsäädäntöä alettiin soveltaa 14.12.2019 ja sen myötä myös kansallinen lainsäädäntö muuttui ja tarkentui 1.1.2020 alkaen.

Kansallinen elintarvikelainsäädäntö uudistui 21.4.2021 alkaen elintarvikelain kokonaisuudistuksen myötä. Lisäksi uusi eläntautilainsäädäntö (EU ja kansalliset asetukset) astui voimaan 21.4.2021.

Alla on listattu uuden lainsäädännön myötä voimaan astuneet oleellimmat muutokset vanhaan lainsäädäntöön verrattuna.

Oleellimmat muutokset uuden lainsäädännön myötä

- *Ante mortem* -tarkastus voidaan tehdä alkuperätilalla kaikille eläinlajeille. Tarkastus on voimassa 3 päivää.
- Pienteurastamoille ei ole enää säädetty tiettyä enimmäisteurastusmäärää. Enimmäisteurastusmäärä on asetettu ainoastaan sellaisille pienteurastamoille ja pienille riistan käsittelylaitoksille, joissa hyödynnetään *post mortem* -tarkastuksessa sallittuja poikkeuksia.

- *Post mortem* -tarkastuksessa sallittuja poikkeuksia ovat
 - *post mortem* -tarkastuksen lykkääminen 24 tunnilla
 - virallisen avustajan suorittama *post mortem* -tarkastus virkaeläinlääkärin vastuulla
- Virkaeläinlääkärin on henkilökohtaisesti tarkastettava kustakin teuraserästä edustava otos sisäelimistä ja ruumiinonteloista (aiemmin edustava otos koko päivän tuotannosta).
- *Post mortem* -tarkastuksen kohdalla on tarkennettu, että ulkopinnan tarkastus käsittää myös ruumiinontelon ja elimet (myös siipikarjalla).
- Siipikarjan *post mortem* -tarkastus on mahdollista tehdä tietyin ehdoin toimivaltaisten viranomaisten luvalla ainoastaan edustavasta otoksesta (ei sallittu vielä Suomessa).
- Pätevyysvaatimukset lihantarkastushenkilökunnalle ovat tarkentuneet.
- Eläinlääketieteen opiskelijat voivat työskennellä teurastamoa valvovan virkaeläinlääkärin sijaisena sellaisessa teurastamossa, jossa on samaan aikaan jatkuvasti läsnä laillistettu eläinlääkäri (eläinlääkärin ammatin harjoittamisesta annetun lain 29/2000 muutos 1112/2019, 7 §).
- Lihantarkastuspäätös annetaan pyynnöstä kirjallisena.

7.2 Säädökset, joihin ohjeessa viitataan

Säädökset on huomioitava muutoksineen.

EU-lainsäädäntö

(EU) 2017/625 (valvonta-asetus)

(EU) 2019/624 (komission delegoitu asetus)

(EU) 2019/627 (komission täytäntöönpanoasetus)

Lihantarkastus ja laitosvalvonta

(EY) N:o 853/2004 (eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus, liite II jakso III)

(EU) 2015/1375 (trikiiniasetus)

297/2021 (elintarvikelaki)

MMM 315/2021 (asetus elintarvikevalvonnasta)

MMM 316/2021 (asetus zoonooseista)

MMM 318/2021 (asetus elintarvikehygieniasta)

29/2000 (laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta), muutos 1112/2019

Eläinten tunnistaminen

238/2010 (laki eläintunnistusjärjestelmästä)

Eläintaudit

387/2014 (laki eläinten lääkitsemisestä)

(EU) 2016/429 (eläinterveys sääntö)

(EU) 2018/1882 (tautien luettelointia ja lueteltuja eläinlajeja koskeva täytäntöönpanoasetus)

76/2021 (eläintautilaki)

MMMa 325/2021 (muut torjuttavat, valvottavat ja muut ilmoitettavat eläintaudit, eläintautien ilmoittaminen sekä mikrobikantojen toimittaminen)

Eläinsuojelu

(EY) N:o 1/2005 (asetus eläinten suojelusta kuljetuksen aikana)

(EY) N:o 1099/2009 (lopetusasetus)

247/1996 (eläinsuojelulaki)

1429/2006 (laki eläinten kuljetuksesta)

Sivutuotteet

(EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus)

(EU) N:o 142/2011 (sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetus)

517/2015 (sivutuotelaki)

MMMa 783/2015 (asetus eläimistä saatavista sivutuotteista)

MMMa 1192/2011 (asetus eläimistä saatavien sivutuotteiden keräämisestä, kuljetuksesta ja hävittämisestä)

MMMa 1193/2011 (asetus eräitä sivutuotteita käsittelevien toimijoiden valvonnasta ja eräiden sivutuotteiden käytöstä)

LIITE 1 Lihantarkastuslöydösten kirjaamisessa käytettävät koodit

Lihantarkastuksen kuukausiyhdistelmässä ilmoitettavat löydökset on merkitty ”kuukausiyhdistelmä”-merkinnällä.					
Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioonotavat asiat	Lainsäädäntö
Hyväksytty	00	Liha on hyväksytty ihmisravinnoksi.			
Kuollut ennen teurastusta Kuukausiyhdistelmä: <i>Itsestään kuolleita</i>	01	Eläin on kuollut kuljetuksessa, ennen <i>ante mortem</i> -tarkastusta tai sen jälkeen teurastamossa. Tai eläin on lopetettu kuljetuksen yhteydessä tai teurastamossa ennen <i>ante mortem</i> -tarkastusta.	Lihantarkastuspäätöstä ei tehdä, jos eläintä ei ole vastaanotettu teurastamoon tai <i>ante mortem</i> -tarkastusta ei ole tehty mutta voidaan kirjata osaksi teuraserän lihantarkastuspäätöstä, jos lihantarkastuspäätös pyydetään. Raadonavaus tehdään otokselle broilereita ja kalkkunoita siinä tapauksessa, että kuljetuskuolleisuus ylittää 0,3 % teuraserässä.	Huomioi eläinten suojelua ja eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö. Huomioi eläinsuojelulain 247/1996 41 § ilmoitusvelvollisuus. Ennen <i>ante mortem</i> -tarkastusta kuolleet tai lopetetut eläimet sekä <i>ante mortem</i> -tarkastuksen perusteella hylätyt ja lopetetut eläimet hävitetään sivutuoteasetuksen (EY) N:o	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta c)

			<p>Siipikarjan osalta raadonavaus voidaan suorittaa edustavalle otokselle eläimistä. Otos määritellään tapauskohtaisesti.</p> <p>Raadonavauspöytäkirjaan kirjataan mahdolliset kuolinsyyt sekä kuljetuksen tiedot.</p> <p>Tiedot kuljetuksen aikana tai muissa vaiheissa kuolleista linnuista ilmoitetaan lihantarkastuksen kuukausiyhdistelmään kohtaan itsestään kuolleita.</p>	1069/2009 mukaisesti (ks. Ruokaviraston ohje 1746/04.02.00.01/2020).	
HYLKÄYSSYYT ANTE MORTEM -TARKASTUKSESSA					
Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioon otavat asiat	Lainsäädäntö
Hylätty ante mortem - tarkastuksessa Kuukausiyhdistelmä: Näistä elävänä hylättyjä	10	Koodia käytetään seuraavissa tapauksissa: 1) Eläin on tuotu teurastamoon eläinten terveyteen tai kansanterveyteen liittyvien rajoitusten vastaisesti.	1) Hylätään elävänä.	<ul style="list-style-type: none">• Huomioi eläintautilain (76/2021) 22 § ilmoitusvelvollisuus.• Huomioi eläinsuojelulain 247/1996 41 § ilmoitusvelvollisuus.	1) (EU) 2019/627, artikla 41, kohta 1 a)

Lisäkoodit: • Erittäin likainen eläin • Tautiepäily	100	2) Eläintä/eläimiä ei voida tunnistaa	2) Hylätään elävänä	• Huomioi elintarvikevalvonta-asetuksen 315/2021 8 § ilmoitusvelvollisuus (puutteellisesti merkityt tai rekisteröidyt eläimet)	2) (EU) 2019/627, artikla 43, kohta 1
	101	3) Asiaankuuluvia tietoja elintarvikeketjusta ei ole saatavilla viimeistään 24 tunnin kuluttua eläimen saapumisesta teurastamoon.	3) Hylätään elävänä tai teurastettuna Eläin hylätään elävänä, jos todetaan puutteelliset esitiedot/-tunnistetiedot tai esitietojen perusteella eläintä ei voi hyväksyä teurastettavaksi elintarvikekäyttöön.	3) Virkaeläinlääkäri voi sallia lintujen teurastamisen teurastamossa, vaikka asiaan kuuluvia elintarvikeketjua koskevia tietoja ei olisi saatavilla. Elintarvikeketjua koskevat tiedot on toimitettava ennen kuin ruho hyväksytään ihmisravinnoksi. Tällaiset ruhot ja muut linnun osat on säilytettävä erillään muusta lihasta lopullisen päätöksen tekemiseen asti.	3) (EU) 2019/627, artikla 40, kohta 1–3 Elintarvikeketjua koskevien säädösten noudattamisesta ks. MMMa 318/2021 ja EPNAs 853/2004
		4) Likainen ruho, ja muuten likaiset eläimet, jotka hylätään <i>ante mortem</i> - tarkastuksessa, merkitään tällä koodilla.	4) Hylätään elävänä	4) Eläimiä ei saa toimittaa teurastamoon niin märkinä tai likaisina, että sillä on vaikutusta elintarviketurvallisuuteen tai eläinten hyvinvointiin.	4) (EU) 2019/627, artikla 43, kohta 2, artikla 11, kohta 4

		<p>5) Eläimellä/eläimillä epäillään kliinisesti tautia tai tilaa, joka voi tarttua eläimiin tai ihmisiin lihan käsittelyn tai syönnin välityksellä. Kyse ei kuitenkaan ole varsinaisesta eläintautiepäilystä, vaan eläinyksilön sairastumisesta lyhyen ajanjakson sisällä. Välttämättä tietoa ei ole voitu ilmoittaa ketjuinformaatiossa.</p> <p>6) <i>Ante mortem</i> - tarkastuksessa todettu loukkaantunut lintu</p>	<p>5) Hylätään elävänä tai selvitetään tarkempi diagnoosi esim. laboratoriotutkimusten avulla ennen päätöksentekoa. Täsmäntävä tieto hylkäyssiystä, kuten laboratoriotulos, tulee myös ilmoittaa.</p> <p>6) Hylätään elävänä</p>		<p>5) (EU) 2019/627, artikla 43, kohta 3</p> <p>6) (EU) 2019/627 artikla 43, kohta 3</p>
<p>Puutteellinen ante- tai post mortem - tarkastus</p> <p>Kuukausiyhdistelmä:</p> <ul style="list-style-type: none">• Puutteellinen <i>ante mortem</i>: Näistä elävänä hylättyjä	<p>11</p>	<p>Eläimelle tai parvelle ei ole tehty asianmukaista <i>ante mortem</i> -tarkastusta ja eläin on teurastettu.</p> <p><i>Post mortem</i> -tarkastuksessa todetaan seikka, jonka perusteella eläin olisi pitänyt hylätä jo ketjuinformaation tietojen tai <i>ante mortem</i> -</p>	<p>Ruho ja elimet hylätään <i>post mortem</i> -tarkastuksessa.</p> <p>Täsmäntävä tieto hylkäyssiystä tulee myös ilmoittaa.</p>		<p><i>ante mortem</i>: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta a)</p> <p><i>post mortem</i>: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta b)</p> <p>MMMa 315/2021 10 §</p>

<ul style="list-style-type: none">• Puutteellinen <i>post mortem</i>: Teurastusvirhe		<p>tarkastuksen perusteella</p> <p><i>Post mortem</i> -tarkastusta ei ole suoritettu lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.</p> <p>Eläimen muille osille ei ole tehty <i>post mortem</i> -tarkastusta, esimerkiksi jos ruhoja ja elimiä ei voida yhdistää toisiinsa elin- ja ruhoratojen synkronointiongelmien vuoksi.</p> <p>Kaikkia ruhon osia ei ole tarkastettu.</p>			
---	--	---	--	--	--

HYLKÄYSSYYT POST MORTEM -TARKASTUKSESSA					
Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioonotavat asiat	Lainsäädäntö
Jäämä tai vierasaine Kuukausiyhdistelmä: Muut syyt	20	1. Lääkejäämät: Eläimiä ei saa tuoda teurastukseen lääkkeen varoajan aikana. Jos on syytä epäillä, että eläin on teurastettu eläimelle annetun lääkkeen varoajan aikana, on osoitettava tutkimusten perusteella, että lääkejäämiä ei ole yli sallittujen enimmäismäärien. Muussa tapauksessa ruho ja elimet hylätään. Jos epäillään, että eläimen liha voi sisältää: 2. Torjunta-aineita, raskasmetalleja, yms. yli raja-arvojen. Jos epäillään, että eläimen liha voi sisältää torjunta-aineita	1. Lääkejäämät: Ruho ja elimet hylätään, jos tutkimuksen perusteella lääkkeen raja-arvot ylittyvät. 2. Torjunta-aineet, raskasmetallit, yms.: Ruho ja elimet hylätään raja-arvojen ylittymisen perusteella.	Epäiltäessä jäämien tai vieraiden aineiden raja-arvojen ylittymistä otetaan aina yhteyttä Ruokavirastoon ja toimitaan tapauskohtaisen harkinnan mukaisesti. Eläimestä /parvesta, joka on teurastettu eläimelle annetun lääkkeen varoajan aikana, otetaan riittävä lukumäärä näytteitä. Otokoko riippuu mm. epäilynlaisesta aineesta ja parven koosta. Varmistus: Ruokavirasto	1. Lääkejäämät: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta i) Eläin on teurastettu eläimelle annetun lääkkeen varoajan aikana. MMMa 315/2021, 10 § 2. Torjunta-aineita, raskasmetalleja yms. (EU) 2019/627, artikla 45, kohta i)

		<p>3. Kiellettyjen aineiden jäämiä tai liha on peräisin eläimestä, jota on hoidettu kielletyillä aineilla. Tieto eläimen lääkityksestä on peruste hylkäykseen, jos eläintä on lääkitty kielletyillä aineilla.</p> <p>Muut syyt: Liha on laittomasti käsitelty dekontaminoivilla aineilla</p> <p>Liha on laittomasti käsitelty ionisoivilla tai UV-säteillä tai lihan radioaktiivisuus ylittää sallitut tasot.</p>	<p>3. Kiellettyjen aineiden jäämät tai eläintä hoidettu kielletyillä aineilla: Hylätään elävänä tai ruho ja elimet hylätään.</p> <p>Muut syyt: Dekontaminoivilla aineilla käsitellyt osat hylätään.</p> <p>Ionisoiva tai UV-säteily, radioaktiivisuus: Ruho ja elimet hylätään, koska säteilykäsittelyn rajoittumista tiettyihin ruhon osiin ei voida arvioida lihantarkastuksessa.</p>		<p>3. Kiellettyjen aineiden jäämät tai eläintä hoidettu kielletyillä aineilla (EU) 2019/627, artikla 45, kohta i)</p> <p>Muut syyt: Dekontaminoivat aineet: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta k) Ionisoiva tai UV-säteily: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta l) Radioaktiivisuus: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta n)</p>
--	--	---	--	--	--

Vesipöhö (ascites, yleinen ödeemi ja muut yleiset verenkiertohäiriöt) Kuukausiyhdistelmä: Ascites	21	Vesipöhössä linnulla on osittain koaguloitunutta gelatiinimaista sisältöä ruumiinontelossa ja joskus nahan alla. Ruumiinontelon alue laajentunut. Ruhon väri voi olla normaali, sinertävä tai punertava. Nestettä sydänpussissa.	Ruho ja elimet hylätään.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o)
Kuihtuminen, kaheksia Kuukausiyhdistelmä: Kachexia	22	Voimakas lihasten surkastuminen ja rasvakudoksen häviäminen. Rintalastan harjanne näkyy selvästi ja rintalihakset ovat huomattavasti normaalia pienemmät.	Ruho ja elimet hylätään.	Huomioi eläinsuojelulain 247/1996 41 § ilmoitusvelvollisuus.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta p)
Riittämätön verenlasku Kuukausiyhdistelmä: Teurastusvirhe	23	Veri ei ole poistunut ruhosta, vaan ruho on jäänyt verenlaskun jälkeen selvästi yleisvaikutelmaltaan ja väriltään veriseksi, sinipunertavaksi. Epätäydellisestä verenlaskusta johtuva verisyys/punaisuus voi	Ruho ja elimet hylätään.	Huomioi eläinsuojelulain 247/1996 41 § ilmoitusvelvollisuus.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o)

		johtua mm. eläimen sairaustilasta tai teurastuksen epäonnistumisesta. Myös viiltämättömät, elävänä kalttautuneet ruhot.			
Likaantuminen Kuukausiyhdistelmä: Teurastusvirhe	24	Likaantumisella tarkoitetaan lihantarkastuksessa havaittavaa, teurastuksessa eri syistä aiheutunutta likaantumista ruhossa tai elimissä. Esimerkkejä mm. lanta, sappi, ruoansulatuskanavan sisältö, ratarasva ja muu teurastuksessa aiheutunut likaantuminen.	Likaantumisen laajuuden mukaan hylätään koko ruho tai poistetaan likaantunut osa, jos osahylkäys voidaan tehdä.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta r)

Ruumiinontelon- muutokset	25	Maksavioiksi lasketaan esimerkiksi rasvoittuminen, maksakirroosi ja maksanekroosi sekä maksatulehdus, esim. cholangiohepatiitti.	Ruho ja elimet hylätään, jos muutokset ovat yleistyneet, esimerkiksi tulehdus on voimakas. Hylätään vain muuttuneet osat, jos muutokset ovat lieviä, rajoittuneet ja poistettavissa.		Maksavika: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta t)
Kuukausiyhdistelmä: Ruumiinontelon muutokset					Suolistotulehdus: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta t)
Lisäkoodit:		Kuolioinen suolistotulehdus (nekroottinen enteriitti): vaurioita eri puolilla suolistoa, suolet ohutseinäiset, kaasun laajentamat, täynnä haisevaa ruskehtavaa eritettä.	Jos pelkkä elinten hylkääminen on mahdollista (esim. kalkkunateurastamossa), voidaan ruho hyväksyä ja maksa hylätä sellaisissa tapauksissa, joissa sen ulkonäkö, väri ja/tai konsistenssi poikkeavat selvästi normaalista. Jos maksamuutos on krooninen eikä siihen liity suolistomuutoksia tai muutoksia yleisilassa, hylätään vain maksa.		Ruumiinontelon kalvon tulehdus: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta t)
• Maksavika	250				Kuvun laajentuma: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta o)
• Suolistotulehdus	251				Ruskuaispussin jäännö: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta o)
• Ruumiinontelon kalvon tulehdus (peritoniitti)	252	Verinen suolistotulehdus (hemorraginen enteriitti): ohutsuoli laajentunut ja täynnä veristä sisältöä. Pernan laajentuminen tavallista.			Ilmapussin tulehdus: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta t)
• Kuvun laajentuma	253				
• Ruskuaispussin jäännö	254				
• Ilmapussintulehdus	255	Huomioi myös mahdolliset loissairaudet.			

<ul style="list-style-type: none">• Sydämen ja sydänpussin tulehdus	256	Ruumiinontelon kalvon tulehduksen lisäksi esiintyy usein sydänpussitulehdus ja maksan kapselin tulehdus (perihepatiitti).			Sydämen ja sydänpussin tulehdus: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta t)
<ul style="list-style-type: none">• Keuhkotulehdus	257				
<ul style="list-style-type: none">• Munanjohtimen tulehdus	258	Kuvun laajentumaan/riippukupuun on usein kertynyt haisevaa rehua. Kuvussa voi olla haavaumia ja lintu voi olla nälkiintynyt.			Keuhkotulehdus: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta t)
<ul style="list-style-type: none">• Yleistynyt kihti	259	Ruskuaispussin jääne voi olla pelkästään kehitysaikainen jääne ilman tulehdusta. Jos havaitaan myös muita muutoksia, kuten vieras haju tai ruskuaispussin jäännettä ei voida käytännön syistä poistaa, hylätään tarvittaessa koko ruho. Ilmapussintulehdus Tulehdus voi olla laaja tai eksudatiivinen. Juustomaista, keltaista tai	Jos kalkkunalla todetaan lievä ilmapussintulehdus, rintalihaksille ja raajoille asetetaan tarvittaessa erityisiä käsittelyvaatimuksia.		Munanjohtimen tulehdus: (EU) 2019/627, artikla 45, kohta t)

		<p>lähes valkoista tulehduseritettä ilmapusseissa ja mahdollisesti ruumiinontelon elinten päällä sekä muuttunut yleistila.</p> <p>Sydämen ja sydänpussin tulehdus Usein samanaikaisesti mm. peritoniitti, ilmapussintulehdus.</p> <p>Keuhkotulehdus Usein voimakas purulentti, märkivä tulehdus ja muuttunut yleistila.</p> <p>Munanjohtimen tulehdus Samanaikaisesti voi olla myös peritoniitti.</p> <p>Yleistynyt kihti Valkoista jauhomaista eritettä nivelissä tai viskeraalikihdissä elinten,</p>	<p>Muuttuneet ruhon osat ja muut eläimen osat hylätään aina.</p>		
--	--	--	--	--	--

	<p>kuten maksan ja pernan pinnalla. Ruho on yleensä kuihtunut.</p> <p>Sikaruusu (<i>Erysipelothrix rhusiopathiae</i>) (tarvittaessa oma lisäkoodi) Yleensä kalkkunoilla. Yleistyneessä tulehduksessa maksa, munuaiset ja perna turvonneet. Myös peritoniittia, enteriittiä ja perikardiittia voi esiintyä. Verenpurkauksia lihaksissa, limakalvoilla, sekä sydänpussin rasvassa. Kroonisessa taudissa märkivä niveltulehdus ja sydänläppätulehdus.</p> <p>Aspergilloosissa lihantarkastuslöydöksenä mm. harmaanvalkoisia juustomaisia pesäkkeitä erityisesti ilmapusseissa ja keuhkoissa. Paksuuntuneet ilmapussin kalvot. Usein</p>	<p>Sikaruusutapauksessa vain muuttuneet osat poistetaan, jos löydöksenä vain krooninen niveltulehdus ja sydänläppätulehdus tai ihotulehdus ilman muutoksia yleistilassa.</p>		
--	--	--	--	--

		tilaan liittyy myös kaheksiaa tai septikemiaa.			
Muu syy - lisäkoodeja tarvittaessa Kuukausiyhdistelmä: Muut syyt	26	Muina syinä voidaan kirjata esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none">• Epämuodostumat• Kystat ja kivettymät• Kuivuminen, dehydraatio• Vierasesineet• Vieras väri (värimuutos, jolle ei omaa koodia)• Yleistulehdus• Puurinta, dorsal cranial myopathy (lentolihaskuolio), spagettiliha, white striping, Oregonin tauti• Luuston kasvuhäiriöt, esim. TD, luuston ja luurangon virheet ja	<p>Ruho ja elimet hylätään, jos muutokset yleistyneet.</p> <p>Muuttuneet osat hylätään, jos muutokset ovat rajoittuneet ja poisto on mahdollista.</p> <p>Laitos voi käyttää lievät puurinta- ja white striping -muutokset omien laadunvalvontaperiaatteidensa mukaisesti.</p> <p>Jos ihossa havaitaan keratoakantooman aiheuttamia kraaterimaisia kasvainmuutoksia, yksittäiset muutokset voidaan poistaa osapoistona. Jos ”kraatereita” on useita tai ne ovat laajoja, koko ruho ja elimet hylätään.</p>	<p>Huomioi eläinsuojelulain 247/1996 41 § ilmoitusvelvollisuus.</p> <p>Huomioi eläinten suojelua ja eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö.</p>	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o)

		virheasennot ja mm. "vänkryäjalat" (varus- valgus-epämuodostuma) • Kasvaimet			
Ihosairaudet/- muutokset Kuukausiyhdistelmä: <i>Dermatitis, cellulitis, flegmon, abscessus</i>	27	Tätä koodia voidaan käyttää esim,"rynnästulehduksen", "rupireiden" ja "perähaavan" yhteydessä.	Ruho ja elimet hylätään ja muutos kirjataan, jos ihotulehdus, paise tai muu ihomuutos broilerilla on suurempi kuin 2 euron kolikko. Ruho ja elimet hylätään, jos ihohaava on tulehtunut ja se ulottuu alla oleviin lihaksiin, eikä osapoistoa voida suorittaa. Suuremmilla siipikarjalajeilla haavan koko suhteutettava eläimen kokoon.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o)
Selluliitti Kuukausiyhdistelmä: <i>Dermatitis, cellulitis, flegmon, abscessus</i>	28	Selluliitti on nahanalainen sidekudostulehdus, joka on tyypillisesti <i>E. colin</i> aiheuttama.	Ruho ja elimet hylätään		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o)

Rintalastan limakko Kuukausiyhdistelmä: <i>Dermatitis, cellulitis, flegmon, abscessus</i>	29	Muutos esiintyy yleensä kalkkunoilla ja broilerkukoilla. Rintalastan limakko voi olla steriili tai se voi infektoitua.	Ruho ja elimet hylätään, jos muutos on laaja, eikä osapoistoa voida tehdä. Jos yleistilassa ei ole muutoksia, hylätään muuttuneet osat.		(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o)
Verenvuodot ja ruhjeet, luunmurtumat Kuukausiyhdistelmä: <i>Verenvuodot, tuoreet murtumat</i>	30	Tuoreet ruhjeet ovat usein mustanpunaisia ja vanhemmat usein vihertäviä.	Ruho ja elimet hylätään, jos muutokset ovat laajoja ja useissa lihaksissa. Jos muutokset ovat paikallisia ja rajoittuneita, hylätään vain muuttuneet osat. Luunmurtumissa erotettava koneiden rikkomat murtumat, jotka voivat mennä leikkaamoon, jossa niiden lajittelu on laitoksen omavalvontaa ja laadunvarmistusta (esim. siivet).	Huomioi eläinsuojeluasetus 396/96 39 § Kiireellisesti teurastettavat eläimet: teurastus 2 h kuluessa. Huomioi eläinsuojelulain 247/1996 41 § ilmoitusvelvollisuus. Huomioi eläinten suojelua ja eläinten suojelua kuljetuksen yhteydessä koskeva lainsäädäntö.	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o)
Nivel- ja jännetupentulehdus Kuukausiyhdistelmä: <i>Muut syyt</i>	31	Linnulla turvonneet, kuumottavat nivelet, usein kinnernivel ongelmana. Voi olla yksittäinen niveltulehdus tai moniniveltulehdus.	Hylätään ruho ja elimet, jos havaitaan merkkejä yleisinfektiosta, tai jos havaitaan märkivä tulehdus useissa nivelissä. Muussa tapauksessa hylätään muuttuneet osat.	Huomioi eläinsuojelulain 247/1996 41 § ilmoitusvelvollisuus. Huomioi eläinten suojelua ja eläinten suojelua kuljetuksen	(EU) 2019/627, artikla 45, kohta o)

LISÄTIETOKOODIT					
Koodien nimet	Nro	Koodin käyttö on tarkoitettu esimerkiksi kuvattuihin tilanteisiin	Lihan arvostelu ja toimenpiteet	Muut huomioon otavat asiat	Lainsäädäntö
Eläintautiepäily Kuukausiyhdistelmä: <ul style="list-style-type: none">• Näistä elävänä hylättyjä (hylkäys <i>ante mortemissa</i>) tai• Muut syyt (hylkäys <i>post mortemissa</i>)	40	Koodilla ilmoitetaan epäily vastustettavasta, ilmoitettavasta ja muusta eläintaudista. Katso esimerkkejä eläintaudeista ja niiden luokittelusta yleisohjeesta.	Ruho ja elimet hylätään lihantarkastuksessa eläintautiepäilyn yhteydessä. Diagnoosi varmistetaan laboratoriossa.	Huomioi eläintautilain mukainen (76/2021) 22 § ilmoitusvelvollisuus Aluehallintoviraston läänineläinlääkäri ohjaa alueellaan eläintautiepäilyn käsittelyä saatuaan tiedon tapauksesta. Eläintautiepäilyihin varautumisesta on oltava kuvaus ja kyseisen teurastamon vastuuhenkilöiden yhteystiedot teurastamon valmiussuunnitelmassa.	(EU) 2019/627, artikla 43, kohta 3-4 ja 6. (EU) 2019/627, artikla 45, kohta e) MMMa zoonooseista 316/2021 MMMa 369/2021 varotoimenpiteistä lintuinfluenssan leviämisen ehkäisemiseksi luonnonvaraisten ja kotieläiminä pidettävien lintujen välillä

<p>Hyväksytty kuumennukseen</p> <p>Kuukausiyhdistelmä: Kohtaan Joista käsiteltäväksi</p>	<p>41</p>	<p>Erityiskäsittely siipikarjan lihalle voidaan määrätä tietyissä tapauksissa, kun halutaan varmistua siitä, että lihan elintarvikehygieeninen laatu voidaan tällä tavalla varmistaa. Liha hyväksytään näissä tapauksissa ehdollisesti erityiskäsittelyyn.</p> <p>Lihantarkastuksessa on ilmoitettava varsinainen lihantarkastuslöydös ja sen lisäksi täsmentävä syykoodi tai täsmentävä tieto erityisen käsittelyvaatimuksen asettamisesta tulee myös ilmoittaa.</p>	<p>Liha voidaan hylätä, jos se voi olla riski kansanterveydelle tai eläinten terveydelle tai se ei jostain muusta syystä sovellu ihmisravinnoksi. Erityiskäsittely määrätään tilanteissa, joissa lihan hylkääminen ei sellaisenaan ole tarkoituksenmukaista. Virkaeläinlääkärin on määrättävä siipikarjan liha erityisesti käsiteltäväksi silloin, kun</p> <p>a) salmonellavalvontaohjelmaan kuuluvan lintuerän salmonellatutkimustulokset eivät ole käytettävissä tai lintuerässä on todettu salmonellabakteeri;</p> <p>b) lintuerä on peräisin pitopaikasta, jota koskee todetun tai epäillyn salmonellatartunnan takia tehty päätös taudin leviämisen estämiseksi. Vaatimus ei kuitenkaan koske lintueriä, jotka ovat peräisin pitopaikan</p>	<p>Virkaeläinlääkärin on määrättävä liha kuumennettavaksi tai pakastettavaksi silloin kun sen on tarpeen elintarviketurvallisuuden takaamiseksi:</p> <p>a) liha tai sitä sisältävät valmisteet kuumennetaan lihavalmistelaitoksessa kauttaaltaan vähintään 70 °C:een. Lisämerkintä on KUUMENNUS;</p> <p>b) liha pakastetaan. Lisämerkintä on PAKASTUS. Yllä mainitut käsittelyt on tehtävä Suomessa sijaitsevassa pakastamiseen hyväksytyssä laitoksessa.</p> <p>Vanhentunut salmonellanäyte Jos todetaan, että siipikarjaerän salmonellatutkimustodistus on vanhentunut ja siipikarjaerä on vielä tilalla, on erästä otettava ja tutkittava uusi</p>	<p>Erityiset käsittelyvaatimukset: MMMa 315/2021 elintarvikevalvonnasta 12 §, 13 §</p> <p>(EU) 2019/627 art. 47</p>
--	------------------	---	--	--	---

			<p>sellaisesta epidemiologisesta yksiköstä, joka on todettu salmonellatartunnasta vapaaksi ja johon eläinterveysviranomaisen on myöntänyt poikkeusluvan kiellosta viedä lintuja pois pitopaikasta.</p>	<p>näyte ennen niiden kuljettamista teurastamoon.</p> <p>Jos linnut ovat jo teurastamossa, kun salmonellatutkimustodistus todetaan vanhentuneeksi, voidaan siipikarjaerä teurastaa salmonellariski huomioiden, mutta teurastetut linnut on ohjattava erityiskäsittelyyn, kuumennettuihin tuotteisiin.</p>	
--	--	--	--	---	--